

Kif tipproċedi? - Malta

 Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [en](#) għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara b'halissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?
- 2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?
- 3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?
- 4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?
- 5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?
- 6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, b'hal pereżempju avukat?
- 7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?
- 8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?
- 9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?
- 10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?
- 11 Nista' nitlob għajjnuna legali?
- 12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftetħet b'mod uffiċjali? Nircievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?
- 13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (b'haż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Sabiex tiftaħ kawża f'Qorti Maltija iva hemm bżonn li tmur il-Qorti. Hemmhekk l-avukat jew il-Prokuratur legali jipprezenta rikors u jħallas tariffa fuqu. Jekk il-kawża tkun se tinfetaħ quddiem Qorti superjuri, il-persuna li tkun trid tiftaħ il-kawża ikollha bżonn tieġu gurament.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Le, wieħed jista' jiftaħ każ il-Qorti meta jrid. Pero l-intimat dejjem jista' jqajjem l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni fi kwalunkwe stadju tal-proċeduri quddiem il-Qorti.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Il-persuna li tiffaħ il-kawża għandha tkun fiżakament preżenti fl-awla matul is-seduti. Fin-nuqqas ta' dan, jista' jidher għaliha avukat jew prokuratur legali. Jekk parti tkun assenti minn Malta jrid jiġi maħtur mandatarju speċjali f'Malta sabiex jkun jista' jittkompla l-proċediment għadazzjarju fl-assenza tal-parti.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Għalkemm f'Malta għandna bini tal-Qorti wieħed, dan il-bini jinqasam f'diversi Qrati differenti u dan skont il-materja tal-każ, skont il-valur tal-pretensjoni tar-rikorrent kif ukoll skont fejn ikun jirrisjedi ir-rikorrent. Hawn taħt qed jiġu ndikati il-Qrati Ċivili differenti li jeżistu f'Malta:

- a. Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) – tisma' kwalunkwe talba marbuta mal-familja bħal separazzjoni, divorzju, manteniment, filjazzjoni, annullament.
- b. Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Familja) – l-istess bħal 'a' iżda din il-Qorti jirrikorru fiha persuni li jridu jiffi kawża kontra persuna li toqgħod Għadwex jew li għandha ir-residenza ordinarja tagħha għewwa l-Gżira ta' Għawdex;
- c. Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) – kawżi li huma ta' natura kostituzzjonali;
- d. Qorti tal-Maġistrati (Malta) – tisma' u tiddeċiedi kawżi ta' natura purament ċivili dwar il-pretensjonijiet kollha sa l-ammont ta' €11,646.87 kontra persuni li joqgħodu jew li għandhom ir-residenza ordinarja tagħhom f'parti tal-Gżira ta' Malta u kull pretensjoni oħra stipulata mill-liġi Maltija;
- e. Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Inferjuri) - l-istess bħal 'd' iżda din il-Qorti jirrikorru fiha persuni li jridu jiffi kawża kontra xi ħadd li joqgħod Għadwex jew li għandu ir-residenza ordinarja tagħhom għewwa l-Gżira ta' Għawdex. Din għandha wkoll setgħat li huma mogħtija lill-Qorti Ċivili fil-Ġurisdizzjoni Volontarja tagħha.
- f. Prim' Awla tal-Qorti Ċivili – tisma' u tiddeċiedi kawżi ta' natura purament ċivili dwar il-pretensjonijiet kollha li jammontaw għal aktar minn €11,646.87, kif ukoll kwalunkwe kawżi (indipendentement mill-valur tat-talba) li fihom jidhru kwistjonijiet dwar il-proprjeta' ta' beni immobbli, jew li għandhom x'jaqsmu ma' servitujiet, piżijiet jew drittijiet oħra mgħaqqudin mal-beni immobbli, inkluża kull talba għal żgumbrament jew tkeċċija minn beni immobbli kemm urbali kif ukoll rurali, mikrija jew okkupati minn persuni li joqgħodu jew li għandhom l-abitazzjoni ordinarja tagħhom.
- g. Qorti tal-Maġistrati (Għadwex Sezzjoni Superjuri Ġenerali) – l-istess bħal 'g' iżda din il-Qorti jirrikorru fiha persuni li jridu jiffi kawża kontra xi ħadd li joqgħod Għadwex jew li għandu ir-residenza ordinarja tiegħu għewwa l-Gżira ta' Għawdex;
- h. Il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil- Ġurisdizzjoni Volontarja tagħha– Din il-Qorti tisma' kwistjonijiet li ma jkunux kontenżjużi, bħalma huma l-ftuħ tat-testament sigriet, it-tutela u l-adozzjoni. Inoltré din il-Qorti tagħti awtorizzazzjoni jew permess sabiex wieħed ikun jista' jikkuntratta. Jista' jingħad li din il-Qorti tagħti awtorizzazzjoni biex wieħed jagħmel dispozizzjoni li dwarhom il-liġi ma tippermettix li jsiru mingħajr ma' jkun hemm qabel awtorizzazzjoni jew permess.

Minbarra dawn il-Qrati insibu wkoll għadd ta' Tribunali. Fost dawn insibu t-Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħar (li jisma' u jaqta' biss it-talbiet kollha ta' flus ta' ammont ta' mhux iżjed minn €3,494.06) , it-Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva u t-Tribunal Industrijali. F'Malta jeżisti wkoll iċ-Ċentru ta' l-Arbitraġġ li jipprovdi servizzi relatati m'arbitraġġi. Il-liġi Maltija tipprovdi li f'ċertu ċirkostanzi il-partijiet irid bilfors jirrikorru għall-arbitraġġ (arbitraġġ mandatorju). Wieħed għandu bilfors jirrikorri għall-arbitraġġ f'kawżi ta' tilwim dwar Condominium u tilwim dwar it-traffiku ta' vetturi bil-mutur.

Dawn il-Qrati huma kollha qrati ta' prima istanza u huma kollha qrati ordinarji. Għalhekk, appell minn deċiżjonijiet ta' dawn il-qrati jista' jsir fil-Qorti ta' l-Appell. Fil-każ ta' appelli mit-Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħar, iċ-Ċentru ta' l-Arbitraġġ jew mill-Qorti tal-Maġistrati, l-appell isir fil-Qorti ta' l-Appell fil-Ġurisdizzjoni Inferjuri tagħha (ippreseduta minn imħallef wieħed). Fil-każ ta' appelli mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, l-appell jiġi preżentat fil-Qorti ta' l-Appell fil-Ġurisdizzjoni Superjuri tagħha (ippreseduta minn tliet imħallfin). Appel mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) għandu jsir quddiem il-Qorti Kostituzzjonali. Appel minn deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) kemm fl-attribuzzjoni inferjuri u superjuri tagħha għandu jsir quddiem il-Qorti ta' l-Appell f'Malta.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara mistoqsija numru 4.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Wieħed għandu bżonn avukat jew prokuratur legali sabiex ikun jista' jressaq kawża quddiem Qorti Inferjuri. Jekk il-kawża tinfetaħ quddiem Qorti Superjuri, wieħed għandu bżonn kemm avukat u kemm prokuratur legali.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Fir-reġistru tal-Qorti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Ir-rikors jrid jsir bil-lingwa Maltija. Dan irid jiġi preżentat bil-miktub u l-avukat jew prokuratur legali irid imur personalment sabiex jipprezentah.

Tista' wkoll issir talba sabiex il-proċeduri jinstemgħu bil-lingwa Ingliża jekk waħda mill-partijiet tkun stranġiera.

F'Malta m'għandiex il-fakulta li nipprezentaw rikors permezz tal-posta elettronika jew permezz ta' feks.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Jeżistu formoli li tista' timla jekk tkun trid tiftaħ kawża quddiem iċ-Ċentru ta' l-Arbitraġġ jew quddiem it-Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħir. Pero' ma jeżistu l-ebda formoli għall-kawzi quddiem il-Qorti tal-Magistrati u quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili. Meta wieħed jiftaħ kawża quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, huwa importanti li jkun fih:

- (a) dikjarazzjoni li tfisser b'mod ċar u sewwa l-oġġett tal-kawża f'paragrafi numerati separatament, sabiex isaħħaħ it-talba tiegħu u jiddikjara wkoll liema fatti jaf bihom personalment;
- (b) ir-raġuni tat-talba;
- (c) it-talba jew it-talbiet li għandhom ikunu enumerati; u
- (d) f'kull rikors ġuramentat għandu jkun hemm stampat b'ittri ċari u preċiżi taħt l-intestatura tal-Qorti dan il-kliem li ġej:

"Min jirċievi dan ir-rikors maħluf kontra tiegħu għandu jipprezenta r-risposta maħlufa tiegħu fi żmien għoxrin (20) jum mid-data tan-notifika, cioè' min meta jirċiviha. Jekk ma tiġix ipprezentata r-risposta maħlufa bil-miktub kif trid il-liġi saż-żmien imsemmi, il-Qorti tgħaddi biex tagħti d-deċiżjoni skont il-liġi.

Għalhekk huwa fl-interess ta' min jirċievi dan ir-rikors maħluf li jkollhem avukat bla dewmien sabiex il-Qorti tisma x'għandu xi jgħid fil-kawża."

- (e) Flimkien mar-rikors ġuramentat għandhom jinġiebu d-dokumenti meħtieġa sabiex isaħħu t-talba.
- (f) Ir-rikors ġuramentat għandu jiġi konfermat bil-ġurament quddiem ir-Registatur jew prokuratur legali maħtur bħala Kummissarju b'setgħa li jagħti ġurament taħt l-Ordinanza dwar il-Kummissjunarji b'setgħa li jagħtu ġurament (Kap. 79).
- (g) L-attur għandu wkoll jagħti mad-dikjarazzjoni l-ismijiet tax-xhieda li jkun bi ħsiebu jgħib, filwaqt li jiddikjara kull wieħed minnhom x'fatti u xi prova bi ħsiebu jagħmel bix-xhieda tagħhom.
- (h) Ir-rikors ġuramentat għandu jiġi notifikat lill-konvenut

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Iva, meta tippreżenta rikors, trid tħallas it-tariffa abbinata ma' tali rikors. L-ammont ivarja skont it-tip ta' kawża u/jew il-valur tat-talba.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Iva, persuna li m'għandiex mezzi tista' titlob għall-għajnuna legali. Talba għall-għajnuna legali għandha ssir b'rikors fil-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili. Tista' ssir ukoll bill-fomm lill-Avukat ta' l-Għajnuna Legali. Biex tingħata għajnuna legali hemm bżonn li wieħed jissodisfa ċertu kriterji u cioè' ir-rikorrent irid jaħlef quddiem ir-Registatur u meta t-talba ssir bil-fomm jaħlef quddiem l-Avukat għall-Għajnuna Legali li:

- (a) hu jidhirlu li għandu jedd tajjeb biex iħarreġ jew jiddefendi ruħu, jew li jkompli jew ikun parti fi proċedimenti;
- (b) minbarra l-oġġett fil-kawża hu ma għandu ebda xorta ta' proprjeta' li l-valur tagħhom jammonta għal, jew ikun aktar minn, €6,988.12, bla ma jitqiesu dawk l-oġġetti tad-dar ta' kuljum li huma raġonevolment meħtieġa għall-użu tar-rikorrent u tal-familja tiegħu, u li l-qliegħ tiegħu fis-sena huwa inqas mill-paga minima nazzjonali stabbilita għal persuni li jkunu għalqu it-tmintax-il sena.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftetħet b'mod uffiċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ippreżentat korrettement jew le?

Meta wieħed jippreżenta rikors, il-kawża tiġi appuntata quddiem il-Qorti. Ir-rikorrent u l-kontro-parti jiġu notifikati mill-Qorti bid-data ta' l-ewwel dehra (l-avviż tas-smiġħ). Wieħed ikun jista' jiċċekkja wkoll jekk il-kawża tiegħu ġietx appuntata jew le permezz ta' sistema elettronika tal-Qorti imsejja *Lecam* jew mis-sit elettroniku tal-Qorti tal-Ġustizzja. Il-partijiet ma jirċievu l-ebda konferma dwar jekk il-każ ġiex preżentat korrettement jew le pero' għandu jingħad li r-registratur tal-Qorti m'għandu jirċievi ebda rikors gurantat li ma jkunx jissodisfa l-elementi ndikati f' mistoqsija numru 9.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (b'haż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Ir-rikorrent jiġi notifikat bl-avviż tas-smiġħ. Id-data tas-seduta li jkun imiss tiġi ffissata seduta stante. Ċertu informazzjoni dwar il-kawża tista' tinkiseb mis-sit elettroniku tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 22/03/2017